

посилення національного гендерного механізму і його реалізацію в реальній практиці, а також впровадження комплексного гендерного підходу у стратегіях та реформах в Україні з метою забезпечення рівних прав і можливості для жінок і чоловіків в усіх сферах підприємницької діяльності.

1. Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки
URL: <https://minjust.gov.ua/m/strategiya-komunikatsii-u-sferi-evropeyskoi-integratsii-na-2018-2021-roki>

2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

3. Гендерне інтегрування на місцевому рівні. URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/04/GI_web.pdf

Ксенія Косяченко

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ГЕНДЕРНИЙ БЮДЖЕТ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Реорганізація системи державних фінансів пов'язана з розвитком суспільства, що побудована на створенні сталого соціально-економічного та морально-етичного розвитку. Перетворення, що зумовлені трансформацією економічного середовища, обумовлюють необхідність забезпечення рівних прав та можливостей жінкам і чоловікам в усіх сферах життєдіяльності. Один із інструментів вирішення цієї проблематики виступає гендерний бюджет. Формування структури видаткової частини бюджету з урахуванням елементів гендерно-орієнтованого підходу дозволить запровадити повноцінну бюджетну реформу, змінити напрямок бюджетного фінансування, а саме фінансувати надання якісних послуг замість утримання бюджетних установ, підвищити ефективність використання бюджетних коштів завдяки врахуванню потреб чоловіків та жінок, осіб вікових категорій та соціальних груп.

Питання гендерного бюджетування є проблематичним напрямом пошуків багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців. У вітчизняній науковій літературі зосередження уваги до гендерної проблематики у сфері управління фінансами знайшло відображення в багатьох наукових працях. Гендерне бюджетування як інструмент підвищення ефективності використання бюджетних коштів, забезпечення гендерної рівності та справедливого розподілу бюджетних видатків за статевою ознакою також є предметом наукового дослідження. Проте втілення комплексного гендерного підходу при формуванні видатків бюджету різного рівня, впровадження методів та методологій гендерного бюджетування в українській практиці відсутні. Висвітлення змісту гендерного бюджету, умов та механізмів реалізації гендерного підходу в бюджетному процесі, а також засобів впровадження гендерно орієнтованого бюджетування є метою даного дослідження.

Гендерна політика є складовою діяльності будь-якої сучасної демократичної держави, що спрямована:

1. На розроблення гендерних стратегій і способів їхнього досягнення;
2. Цілеспрямоване розроблення планів та програм втілення гендерних стратегій;
3. Імплементацию гендерного конструкту в усі сфери суспільного життя;
4. Розроблення державних механізмів забезпечення гендерної рівності в суспільстві, узгодження їх із громадськістю;
5. Проведення гендерної експертизи чинного законодавства;
6. Здійснення державної політики щодо гендерної рівності;
7. Сприяння науковим установам у розробленні гендерних проблем і проведення гендерного аналізу соціальних процесів в країні [1].

Наступним кроком у наповненні змісту гендерної політики у світі було запровадження терміну «гендерна пріоритетизація» [2]. Експертами Міжнародного центру перспективних досліджень це визначення розглядається як реорганізація, вдосконалення, формування та оцінювання політичних процесів у такий спосіб, щоб учасники та учасниці процесу при-

йняття політичних рішень використовували гендерний підхід в усіх галузях політики і на всіх етапах [2].

Підґрунтям здійснення заходів щодо упровадження гендерно орієнтованого бюджетування виступають Бюджетний кодекс України, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки». Крім того, Україна ратифікувала міжнародні правові акти, пов'язані з забезпеченням рівності чоловіків і жінок, які окреслюють зобов'язання щодо врахування гендерного підходу в бюджетних рішеннях.

Гендерний бюджет є специфічною трансформацією державного бюджету та місцевих бюджетів через введення до них гендерного компоненту з метою підвищення їх соціально-економічної ефективності [3].

Для розв'язання проблеми впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усі сфери життєдіяльності суспільства є за доцільне внести зміни до існуючих законодавчих актів, які закріпили процес запровадження гендерного бюджету в Україні. Удосконалення нормативно-правової бази дозволить застосувати комплексний підхід до трансформації державних фінансів, провести глибокі реформи в галузях, запровадити оцінку ефективності та доцільності видатків з урахуванням потреб різних соціальних груп, підвищити інвестиційну привабливість країни.

Застосування комплексного підходу до процесів бюджетування підвищить ефективність галузевих політик завдяки врахування в стратегіях і програмах складових елементів гендерного бюджету, а саме правового механізму його формування, дієвої системи соціальних інституцій та державно-управлінському механізму реалізації гендерного бюджетування.

Отже, з огляду на особливості формування гендерної ідеології в нашій державі, доцільно звернути увагу на підвищення гендерної свідомості державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності.

Враховуючи, що гендерно-орієнтоване бюджетування це управлінська діяльність, яка пов'язана з впровадженням гендерних ініціатив у бюджетний процес, успіх реформ у сфері державних фінансів значною мірою залежить від наявності відповідного кадрового та інтелектуального потенціалу, психологічного забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації службовців, які займаються питанням впровадження гендерного бюджету.

1. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів. URL: <http://grbproject.org/wp-content/uploads/2017/04/Summary-email-ukr.pdf> (дата звернення: 12.03.2018).

2. Публікація Міжнародного центру перспективних досліджень «Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики». Доступне в PDF: http://icps.com.ua/assets/uploads/les/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf.

3. Гендерні аспекти бюджетування на місцевому рівні: практич. посіб. URL: <http://library.fes.de/pdf-les/bueros/ukraine/09511.pdf> (дата звернення: 12.03.2018).

Лілія Межевська

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У СФЕРІ ПРАЦІ

В Україні у 2005 році набрав чинності Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків». Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [1]. Майже через 15 років наявними є нерівна предста-